പദ്മപുരാണമ്/ഖണ്ഡഃ 5 (പാതാലഖണ്ഡഃ)/അധ്യായഃ 059

ശേഷ ഉവാച.

അഥ നാവാ സമുത്തീര്യ ജാഹ്നവീം ലക്ഷ്മണസ്തദാ .

ജാനകീം പരതസ്തീരേ ഹസ്തേ ധൃത്വാ വനം യയൗ 1.

സാ ചലംതീ പഥി തദാ ശുഷ്യദ്വദനലക്ഷിതാ .

കംടകക്ഷതസത്പാദാ സ്ഖലംതീ ച പദേ പദേ 2.

ലക്ഷ്മണസ്താം മഹാഘോരേ വിപിനേ ദുഃഖദായിനി .

പ്രവേശയാമാസ തദാ രാഘവാജ്ഞാവിധായകഃ 3.

യത്ര വൃക്ഷാ മഹാഘോരാ ബർബൂലാഃ ഖദിരാ ഘനാഃ .

ശ്ലേഷ്മാതകാശ്ചിംചിണീകാഃ ശുഷ്കാ ദാവേന വഹ്നിനാ 4.

കോടരസ്ഥാ മഹാസർപാഃ ഫൂത്കുർവംതി സുകോപിതാഃ .

ഘൂകാ ഘൂത്കുർവതേ യത്ര ലോകചിത്തഭയംകരാഃ 5.

വ്യാഘ്രാഃ സിംഹാഃ സൃഗാലാശ്ച ദ്വീപിനോഽതിഭയംകരാഃ .

ദൃശ്യംതേ യത്ര സരലാ മനുഷ്യാദാഃ സുകോപനാഃ 6.

മഹിഷാഃ സൂകരാ ദുഷ്ടാ ദംഷ്ട്രാ ദ്വയവിലക്ഷിതാഃ .

കുർവംതി പ്രാണിനാം താപം മാനസസ്യ മദോദ്ധുരാഃ 7.

ഈദൃഗ്വനം പ്രപശ്യംതീ ഭയേനോപഗതജ്വരാ .

കംടകൈർദഷ്ടചരണാ ലക്ഷ്മണം വാക്യമബ്രവീത് 8.

ജാനക്യുവാച.

വീരർഷിമുനിസംസേവ്യാ നാശ്രമാന്നേത്രസൗഖ്യദാൻ .

നാഹം പശ്യാമി നോ തേഷാം പത്നീശ്ച സുതപോധനാഃ 9.

പശ്യാമി കേവലം ഘോരാൻപക്ഷിണഃ ശുഷ്കവൃക്ഷകാൻ .

ദാവാനലേന തത്സർവം ദഹ്യമാനമിദം വനമ് 10.

ത്വാം ച പശ്യാമി ദുഃഖാർതമശ്രുപൂർണാകുലേക്ഷണമ് .

ശകുനേതരസാഹസ്രം ഭവേന്മമ പദേ പദേ 11.

തന്മേ കഥയ വീരാഗ്ര്യ കഥം മുക്താ മഹാത്മനാ .

രാമേണ ദുഷ്ടഹൃദയാ ക്ഷിപ്രം കഥയ മേ ഹി തത് 12.

ഇതി വാക്യം സമാകർണ്യ ലക്ഷ്മണഃ ശോകകർശിതഃ .

സംരുദ്ധബാഷ്പവദനോ ന കിംചിത്പ്രോക്തവാംസ്തദാ 13.

തദേവ വിപിനം ഘോരം ഗച്ഛംതീ ലക്ഷ്മണാന്വിതാ .

പുനരപ്യാഹ തം വീരം ദുഃഖാർതാ പശ്യതീ മുഖമ് 14.

തദാപി സ ന താം വക്തി കിമപി പ്രേക്ഷുലോലുപഃ .

തദാ സാത്യംതനിർബംധം ചകാര പരിപൃച്ഛതീ 15.

ആഗ്രഹേണ യദാ പൃഷ്ടോ ലക്ഷ്മണഃ സീതയാ തദാ .

രുദ്ധകംഠോ മുഹുഃ ശോചന്നവദത്ത്യാഗസംഭവമ് 16.

തദ്വാക്യം പവിനാ തുല്യം നിശമ്യ മുനിസത്തമ .

സുലതാകൃത്തമൂലേവ ബഭൂവാകല്പവർജിതാ 17.

തദൈവ പൃഥിവീ താം ന ജഗ്രാഹ തനയാമിമാമ് .

രാമോ വിപാപിനീം സീതാം ന ജഹ്യാദിതി ശംകിനീ 18.

പതിതാം താം തു വൈദേഹീം ദൃഷ്ട്വാ സൗമിത്രിരുത്സുകഃ .

പല്ലവാഗ്ര്യസമീരേണ സംജ്ഞിതാം തു ചകാര സഃ 19.

സംജ്ഞാം പ്രാപ്താ ഹ്യുവാചേദം മാ ഹാസ്യം കുരു ദേവര .

കഥം മാം പാപരഹിതാം ത്യജതേ സ രഘൂദ്വഹഃ 20.

ഏവം ബഹുവിലപ്യാഥ ലക്ഷ്മണം ദുഃഖസംയുതമ് .
സംവീക്ഷ്യമൂ ർച്ഛിതാ ഭൂമൗ പപാത പരിദുഃഖിതാ 21.
മുഹൂർതേനാപി സംജ്ഞാം സാ പ്രാപ്യ ദുഃഖപരിപ്ലുതാ .
ജഗാദ രാമചരണൗ സ്മംരതീ ശോകവിക്ഷതാ 22.
രഘുനാഥോ മഹാബുദ്ധിസ്ത്യജതേ മാം കഥം മഹാൻ .
യോ മദർഥേ പയോരാശിം ബദ്ധവാന്വാനരൈര്യുതഃ 23.
സ കഥം മാം മഹാവീരോ നിഷ്പാപാം രജകോക്തിതഃ .
ത്യജിഷ്യതി മമൈവാത്ര ദൈവം തു പ്രതികൂലിതമ് 24.
ഏവം വദന്തീ പുനരപി മൂർച്ഛാം പ്രാപ്താ വിദേഹജാ .
മൂർച്ഛിതാം താം സമീക്ഷ്യാഥ രുരോദ വികൃതസ്വരഃ 25.
പുനഃ സംജ്ഞാമവാപ്യൈവം സൗമിത്രിം നിജഗാദ സാ .
ദുഃഖാതുരം വീക്ഷമാണാ രുദ്ധകംഠം സുദുഃഖിതാ 26.
സൗമിത്രേ ഗച്ഛ രാമം ത്വം ധർമമൂർതിം യശോനിധിമ് .
മദ്വാക്യമേവൈതദ്ബ്രൂയാഃ സമക്ഷം തപസാം നിധേഃ 27.
മാം തത്യാജ ഭവാന്യദ്വൈ ജാനന്നപി വിപാപിനീമ് .
കുലസ്യ സദൃശം കിം വാ ശാസ്ത്രജ്ഞാനസ്യ തത്ഫലമ് 28.
നിത്യം തവ പദേ രക്താം ത്വദുച്ഛിഷ്ടഭുജം ഹി മാമ് .
ഭവാംസ്തത്യാജ തത്സർവം മമ ദൈവം തു കാരണമ് 29.
കല്യാണം തവ സർവത്ര ഭൂയാദ്വീരവരോത്തമ .
അഹം താവദ്വനേ ത്വാം ഹി സ്മരംതീ പ്രാണധാരികാ 30.
മനസാ കർമണാ വാചാ ഭവാനേവ മമോത്തമഃ .
അന്യേ തുച്ഛീകൃതാഃ സർവേ മനസാ രഘുവംശജ 31.
ഭവേഭവേ ഭവാനേവ പതിർഭൂയാന്മഹീശ്വര .
ത്വത്പദസ്മരണാനേക ഹതപാപാ സതീശ്വരീ 32.
ശ്വശ്രൂജനം ബ്രൂഹി സർവം മത്സംദേശം രഘൂത്തമ .
ത്യക്താ വനേ മഹാഘോരേ രാമേണ നിരഘാ സതീ 33.

സ്മരാമി ചരണൗ യുഷ്മദ്വനേ മൃഗഗണൈര്യുതേ .
അംതർവത്നീ വനേ ത്യക്താ രാമേണ സുമഹാത്മനാ 34.
സൗമിത്രേ ശൃണു മദ്വാക്യം ഭദ്രം ഭൂയാദ്രഘൂത്തമേ .
ഇദാനീം സംത്യജേ പ്രാണാന്രാമവീര്യം സുരക്ഷതി 35.
ത്വം രാമവചനം തഥ്യം യത്കരോഷി ശുഭം തവ .
പരതംത്രേണ തത്കാര്യം രാമപാദാബ്ജസേവിനാ 36.
ഗച്ഛ ത്വം രാമ സവിധേ ശിവാഃ പംഥാന ഏവ തേ .
മമോപരി കൃപാ കാര്യാ സ്മർതവ്യാഹം കദാ കദാ 37.
ഇത്യുക്ത്വാ മൂർച്ഛിതാ ഭൂമൗ പപാത പുരതസ്തദാ .
ലക്ഷ്മണോ ദുഃഖമാപേദേ വീക്ഷ്യ മൂർച്ഛിതജാനകീമ് 38.
വീജയാമാസ വാസോഗ്രൈഃ സംജ്ഞാം പ്രാപ്താം പ്രകൃത്യ ച .
സൗമിത്രിഃ സാംത്വയാമാസ വചനൈർമധുരൈർമുഹുഃ 39.
ലക്ഷ്മണ ഉവാച.
ഏഷ ഗച്ഛാമി രാമം വൈ ഗത്വാ ശംസാമി സർവശഃ .
സമീപേ തേ മുനേരസ്തി വാല്മീകേരാശ്രമോ മഹാൻ 40.
ഇത്യുക്ത്വാ താം പരിക്രമ്യ ദുഃഖിതോ ബാഷ്പപൂരിതഃ .
മുംചന്നശ്രുകലാം ദുഃഖാദ്യയൗ രാമം മഹീപതിമ് 41.
ജാനകീ ദേവരം യാംതം വീക്ഷ്യ വിസ്മിതലോചനാ .
ഹസത്യയം മഹാഭാഗോ ലക്ഷ്മണോ ദേവരോ മമ 42.
കഥം മാം പ്രാണതഃ പ്രേഷ്ഠാം വിപാപാം രാഘവോ്ത്യജത് .
ഇതി സംചിംതയംതീ സാ തമൈക്ഷദനിമേഷണാ 43.
ജാഹ്നവീം സർവഥോത്തീർണാം ജ്ഞാത്വാ സത്യം സ്വഹാപനമ് .
പതിതാ പ്രാണസംദേഹം പ്രാപ്താ മൂർച്ഛാം ഗതാ തദാ 44.
തദാ ഹംസാഃ സ്വപക്ഷാഭ്യാം ജലമാനീയ സർവതഃ .
സിഷിചുർമധുരോ വായുർവവൗ പുഷ്പസുഗംധിമാൻ 45.
കരിണഃ പുഷ്കരൈഃ സ്വീയൈർജലപൂർണൈഃ സമംതതഃ .

വ്യാപ്തം ശരീരം രജസാ ക്ഷാലയംത ഇവാഗതാഃ 46.

മൃഗാസ്തദംതികം പ്രാപ്യ സംതസ്ഥുർവിസ്മിതേക്ഷണാഃ .

നഗാഃ പുഷ്പയുതാ ആസംസ്തത്കാലം മധുനാ വിനാ 47.

ഏതസ്മിൻസമയേ വൃത്തേ സംജ്ഞാം പ്രാപ്യ തദാ സതീ .

വിലലാപ സുദുഃഖാർതാ രാമരാമേതി ജല്പതീ 48.

ഹാ നാഥ ദീനബംധോ ഹേ കരുണാമയസംനിധേ .

അപരാധാദൃതേ മാം ത്വം കഥം ത്യജസി വൈ വനേ 49.

ഇത്യേവമാദിഭാഷംതീ വിലപംതീ മുഹുർമുഹുഃ .

ഇതസ്തതഃ പ്രപശ്യംതീ സംമൂർച്ഛംതീ പുനഃപുനഃ 50.

തദാ സ്വശിഷ്യൈർഭഗവാന്വാല്മീകിഃ സംഗതോ വനമ് .

ശുശ്രാവ രുദിതം തത്ര കരുണാസ്വരഭാഷിതമ് 51.

ശിഷ്യാൻപ്രതി ജഗാദാഥ പശ്യംതു വനമധ്യതഃ .

കോ രോദിതി മഹാഘോരേ വിപിനേ ദുഃഖിതസ്വരഃ 52.

തേ പ്രയുക്താശ്ച മുനിനാ സംജഗ്മുര്യത്ര ജാനകീ .

രാമരാമേതി ഭാഷംതീ ബാഷ്പപൂരപരിപ്ലുതാ 53.

താം ദൃഷ്ട്വാ സ്ത്രിയമൗത്സുക്യാദ്വാല്മീകിം പ്രത്യഗുർമുനിമ് .

ശ്രുത്വാ തദീരിതം വാക്യം ജഗാമാസൗ തതോ മുനിഃ 54.

ദൃഷ്ട്വാ തം തപസാം രാശിം ജാനകീ പതിദേവതാ .

നമോസ്തു മുനയേ വേദമൂർതയേ വ്രതവാർധയേ 55.

ഇത്യുക്തവംതീം താം സീതാമാശീർഭിരഭ്യനംദയത് .

ഭർത്രാ സഹ ചിരംജീവ പുത്രൗ പ്രാപ്നുഹി ശോഭനൗ 56.

കാസി ത്വം കിം വനേ ഘോരേ സംഗതാസി കിമീദൃശീ .

സർവം മേ ശംസ ജാനീയാം തവ ദുഃഖസ്യ കാരണമ് 57.

സാ തദാ പ്രത്യുവാചേമം രാമസ്യ മഹിലാ മുനിമ് .

നിഃശ്വസംതീ കരുണയാ ഗിരാസംജാതവേപഥുഃ 58.

ശൃണു മേ വാക്യമർഥോക്തം സർവദുഃഖസ്യ കാരണമ് .

ജാനീഹി മാം ഭൂമിപതേ രഘുനാഥസ്യ സേവകീമ് 59.

അപരാധം വിനാ ത്യക്താ ന ജാനേ തത്ര കാരണമ് .

ലക്ഷ്മണോ മാം വിമുച്യാത്ര ഗതവാന്രാഘവാജ്ഞയാ 60.

ഇത്യുക്ത്വാശ്രുകലാപൂർണം ബിഭ്രതീം മുഖപംകജമ് .

വാല്മീകിഃ സാംത്വയൻപ്രാഹ ജാനകീം കമലേക്ഷണാമ് 61.

വാല്മീകിം മാം വിജാനീഹി പിതുസ്തവ ഗുരും മുനിമ് .

ദുഃഖം മാ കുരു വൈദേഹി ഹ്യാഗച്ഛ മമ ചാശ്രമമ് 62.

ഭിന്നസ്ഥാനേ പിതുർഗേഹം ജാനീഹി പതിദേവതേ .

ഈദൃശേ കർമണി മമ രോഷോസ്ത്വേവ മഹീപതേഃ 63.

ഏവം വചഃ സമാകർണ്യ ജാനകീ പതിദേവതാ .

ദുഃഖപൂർണാശ്രുവദനാ കിംചിത്സുഖമവാപ സാ 64.

ശേഷ ഉവാച.

വാല്മീകിഃ സാംത്വയിത്വൈനാം ദുഃഖപൂരാകുലേക്ഷണാമ് .

നിനായ സ്വാശ്രമം പുണ്യം താപസീവൃന്ദപൂരിതമ് 65.

സാ ഗച്ഛംതീ പൃഷ്ഠതോഽസ്യ വാല്മീകേസ്തപസാം നിധേഃ .

രരാജേംദോഃ പൃഷ്ഠതോ വൈ താരകേവ മനോഹരാ 66.

വാല്മീകിഃ പ്രാപ്യ ച സ്വീയമാശ്രമം മുനിപൂരിതമ് .

താപസീഃ പ്രതിസംചഖ്യൗ ജാനകീം സ്വാശ്രമം ഗതാമ് 67.

വൈദേഹീ താപസീഃ സർവാ നമശ്ചക്രേ മഹാമനാഃ .

പരസ്പരം പ്രഹൃഷിതാഃ പരിരംഭം സമാചരൻ 68.

വാല്മീകിർനിജശിഷ്യാൻസ പ്രത്യുവാച തപോനിധിഃ .

രച്യതാം ബത ജാനക്യാഃ പർണശാലാ മനോരമാ 69.

ഇത്യുക്തം വാക്യമാകർണ്യ വാല്മീകേഃ സുമനോരമമ് .

വ്യരചൻപത്രകൈഃ ശാലാം ദാരുഭിഃ സുമനോഹരാമ് 70.

തത്രാവസദ്ധി വൈദേഹീ പതിവ്രതപരായണാ .

വാല്മീകേഃ പരിചര്യാം ച കുർവംതീ ഫലഭക്ഷികാ 71.

ജപംതീ രാമരാമേതി മനസാ വചസാ സ്വയമ് .

നിനായ ദിവസാംസ്തത്ര ജാനകീ പതിദേവതാ 72.

കാലേ സാസൂത പൂത്രൗ ദ്വൗ മനോഹരവപുർധരൗ .

രാമചംദ്ര പ്രതിനിധീ ഹ്യശ്വിനാവിവ ജാനകീ 73.

തച്ഛ്രുത്വാ തു മുനിർഹൃഷ്ടോ ജാനക്യാഃ പുത്രസംഭവമ് .

ചകാര ജാതകർമാദി സംസ്കാരാന്മംത്രവിത്തമഃ 74.

കുശൈർലവൈശ്ച വാല്മീകിർമുനിഃ കർമാണി ചാചരത് .

തന്നാമ്നാ പുത്രയോരാഖ്യാ കുശോ ലവ ഇതി സ്ഫുടാ 75.

വാല്മീകിര്യത്ര വിരജാ മംഗലം തദ്യഥാചരത് .

അത്യംതം ഹൃഷ്ടചിത്താ സാ ബഭൂവ കമലേക്ഷണാ 76.

തദ്ദിനേ ലവണം ഹത്വാ ശത്രുഘ്നഃ സ്വല്പസൈനികഃ .

ആഗമച്ചാശ്രമേ ചാസ്യ വാല്മീകേർനിശി ശോഭനേ 77.

തദാ വാല്മീകിനാ ശിഷ്ടഃ ശത്രുഘ്നോ രഘുനായകമ് .

മാ ശംസ ജാനകീപുത്രൗ കഥയിഷ്യാമ്യഹം പുരഃ 78.

ജാനകീപുത്രകൗ തത്ര വവൃധാതേ മനോരമൗ .

കംദമൂലഫലൈഃ പുഷ്ടൗ വൃദധാദുന്മദൗ വരൗ 79.

ശുക്ലപ്രതിപദായാശ്ച ശശീവ സുമനോഹരൗ .

കാലേന സംസ്കൃതൗ ജാതാവുപനീതൗ മനോഹരൗ 80.

ഉപനീയമുനിർവേദം സാംഗമധ്യാപയത്സുതൗ .

സരഹസ്യം ധനുർവേദം രാമായണമപാഠയത് 81.

വാല്മീകിനാ ച ധനുഷീ ദത്തേ സ്വർണസുഭൂഷിതേ .

അഭേദ്യേ സഗുണേ ശ്രേഷ്ഠേ വൈരിവൃംദവിദാരണേ 82.

ഇഷുധീ ബാണസംപൂർണൗ അക്ഷയേ കരവാലകേ .

ചർമാണ്യഭേദ്യാനി ദദൗ ജാനക്യാത്മജയോസ്തദാ 83.

ധനുർധരൗ ധനുർവേദപാരഗാവാശ്രമേ മുദാ .

ചരംതൗ തത്ര രേജാതേ അശ്വിനാവിവ ശോഭനൗ 84.

ജാനകീ വീക്ഷ്യ പുത്രൗ ദ്വൗ ഖഡ്ഗചർമധരൗ വരൗ .

പരമം ഹർഷമാപന്നാ വിരഹോദ്ഭവമത്യജത് 85.

ഏഷ തേ കഥിതോ വിപ്ര ജാനക്യാഃ പുത്രസംഭവഃ .

അതഃ ശൃണുഷ്വ യദ്വൃത്തം വീരബാഹുവിക്യംതനമ് 86.

ഇതി ശ്രീപദ്മപുരാണേ പാതാലഖണ്ഡേ ശേഷവാത്സ്യായനസംവാദേ രാമാശ്വമേധേ

കുശലവോത്പത്തികഥാനകംനാമൈകോനഷഷ്ടിതമോഽധ്യായഃ 59.
